
Istungidokument

B8-0484/2018

17.10.2018

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatava küsimuse B8-0410/2018 alusel

vastavalt kodukorra artikli 128 lõikele 5

loomade heaolu, antimikroobikumide kasutamise ja broilerite tööstusliku kasvatamise keskkonnamõju kohta
(2018/2858(RSP))

Anja Hazekamp, Stefan Eck, Kateřina Konečná, Patrick Le Hyaric, Dimitrios Papadimoulis, Merja Kyllönen, Stelios Kouloglou, Marisa Matias, Maria Lidia Senra Rodríguez, Paloma López Bermejo
fraktsiooni GUE/NGL nimel

Keith Taylor, Thomas Waitz, Maria Heubuch, Martin Häusling, Yannick Jadot, Marco Affronte, Michèle Rivasi, Pascal Durand, Philippe Lamberts, Karima Delli, Eva Joly, Linnéa Engström, Jakop Dalunde, Margrete Auken, Sven Giegold, Ska Keller, Igor Šoltes, Florent Marcellesi, Bart Staes, Tilly Metz, Bronis Ropé, Ana Miranda, Jordi Solé, Heidi Hautala, Bodil Valero, Julia Reda, Judith Sargentini, Molly Scott Cato, Michel Reimon, Klaus Buchner, Bas Eickhout
fraktsiooni Verts/ALE nimel

Karin Kadenbach, Pavel Poc, Jytte Guteland, Maria Noichl, Miriam Dalli, Jeppe Kofod, David Martin, Julie Ward, Kathleen Van Brempt, Miltiadis Kyrkos

fraktsiooni S&D nimel

Eleonora Evi, Marco Zullo, Piernicola Pedicini, Rosa D'Amato, Isabella Adinolfi, Laura Agea
fraktsiooni EFDD nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon loomade heaolu, antimikroobikumide kasutamise ja broilerite tööstusliku kasvatamise keskkonnamõju kohta (2018/2858(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiivi 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset¹,
- võttes arvesse nõukogu 28. juuni 2007. aasta direktiivi 2007/43/EÜ, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad (edaspidi „lihakanade direktiiv“)²,
- võttes arvesse komisjoni 16. juuni 2008. aasta määrust (EÜ) nr 543/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 (teatavate kodulinnuliha turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad³,
- võttes arvesse komisjoni 7. aprilli 2016. aasta aruannet Euroopa Parlamendile ja nõukogule geneetilise valiku mõju kohta lihakanade heaolule (COM(2011)0182),
- võttes arvesse komisjoni 21. novembri 2017. aasta uuringut nõukogu direktiivi 2007/43/EÜ kohaldamise ja heaolunäitajate arengu kohta,
- võttes arvesse komisjoni 13. aprilli 2018. aasta aruannet Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi 2007/43/EÜ rakendamise kohta ning selle mõju kohta lihakanade heaolule ja heaolunäitajate arengule (COM(2018)0181),
- võttes arvesse nõukogu 24. septembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel⁴,
- võttes arvesse oma 13. septembri 2018. aasta resolutsiooni antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks ette nähtud Euroopa terviseühtsuse tegevuskava kohta⁵,
- võttes arvesse komisjoni 19. detsembri 2013. aasta aruannet Euroopa Parlamendile ja nõukogule kodulindude erinevate uimastamise meetodite kohta (COM(2018)0915),
- võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2017. aasta uuringut, mis käsitleb parimate tavade väljatöötamist loomade kaitseks surmamisel,
- võttes arvesse komisjoni 26. jaanuari 2009. aasta teostatavusuuringut loomade heaolu märgistuse ning ühenduse loomakaitse ja heaolu tugikeskuse rajamise kohta „Feasibility study on animal welfare labelling and establishing a Community Reference Centre for

---

¹ EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23.

² ELT L 182, 12.7.2007, lk 19.

³ ELT L 157, 17.6.2008, lk 46.

⁴ ELT L 303, 18.11.2009, lk 1.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0354.

Animal Protection and Welfare“ (1. osa: loomade heaolu märgistus),

- võttes arvesse komisjoni 28. oktoobri 2009. aasta aruannet Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele loomade heaolu märgistuse võimalike variantide ning üleeuroopalise loomade kaitse ja heaolu tugikeskuste võrgustiku rajamise kohta (COM(2009)0584),
- võttes arvesse komisjoni talituste 28. oktoobri 2009. aasta töödokumenti „Impact assessment report accompanying the report to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on options for animal welfare labelling and the establishment of a European Network of Reference Centres for the protection and welfare of animals“ (SEC(2009)1432),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus)¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrust (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine (ametliku kontrolli määrus)²,
- võttes arvesse Eurobaromeetri eriuuringuid nr 270 ja 450 ELi kodanike suhtumise kohta loomade heolusse ja ELi tarbijate suhtumise kohta loomsete toodete märgistamisse vastavalt tootmismeetodile,
- võttes arvesse teaduslikke arvamusi ja aruandeid broilerite ja aretusbroilerite geneetilise valiku, kasvatamise, ulualuste tervisele ja heaolule avalduva mõju ning broilerite heaolu loomühikupõhiste näitajate ja stressitaluvuse kohta, mille Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) on avaldanud vastuseks küsimustele EFSA-Q-2012-01002³, EFSA-Q-2012-00670⁴, EFSA-Q-2011-00915⁵, EFSA-Q-2009-00798⁶, EFSA-Q-2009-00504⁷, EFSA-Q-2009-00505⁸, EFSA-Q-2009-00796⁹, EFSA-Q-2009-00797¹⁰,
- võttes arvesse teaduslikke arvamusi ja aruandeid rahvatervisealaste riskide kohta seoses *Campylobacter spp.* ja *Salmonella spp.* esinemisega broileriliha tootmises, mille EFSA

---

¹ ELT L 84, 31.3.2016, lk 1.

² ELT L 95, 7.4.2017, lk 1.

³ EFSA Journal 2013; 11(7): 3299.

⁴ EFSA Supporting Publications 2012:EN-341.

⁵ EFSA Supporting Publications 2012:EN-295.

⁶ EFSA Journal 2010; 8(7):1670.

⁷ EFSA Teataja 2010; 8(7):1666.

⁸ EFSA Journal 2010; 8(7):1667.

⁹ Tehniline aruanne, mille esitasid EFSA-le *Institut National de la Recherche Agronomique*, Animal Sciences Group of Wageningen UR ja *Agence Française de Sécurité Sanitaire des Aliments*, „Toward an Information System on Broiler Welfare: Genetic selection Aspects“ (Broilerite heaolu teabesüsteemi loomise poole: geneetilise valiku aspektid), 11. mai 2010.

¹⁰ EFSA Journal 2009; 7(12):1439.

on avaldanud vastuseks küsimustele EFSA-Q-2008-293¹, EFSA-Q-2009-00233², EFSA-Q-2010-00687³, EFSA-Q-2008-416A⁴, EFSA-Q-2008-416B⁵, EFSA-Q-2008-469⁶, EFSA-Q-2006-040⁷, EFSA-Q-2006-046⁸,

- võttes arvesse Euroopa Liidu kokkuvõtlikku aruannet inimestelt, loomadelt ja toidust võetud zoonootiliste ja indikaatorbakterite antimikroobikumiresistentsuse kohta aastatel 2014 ja 2016, mille EFSA ja Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) on avaldanud vastuseks küsimustele EFSA-Q-2015-00088⁹, EFSA-Q-2016-00622¹⁰,
  - võttes arvesse komisjonile esitatud küsimust loomade heaolu, antimikroobikumide kasutamise ja broilerite tööstusliku kasvatamise keskkonnamõju kohta (O-000095/2018 – B8-0410/2018),
  - võttes arvesse kodukorra artikli 128 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et igal aastal tapetakse Euroopa Liidus toiduks ligikaudu seitse miljonit broilerit¹¹;
- B. arvestades, et väga suurt osa broileritest kasvatatakse traditsioonilistes tööstuslikes kasvatussüsteemides, kus kümned tuhanded¹² linnud elavad kitsastes oludes, ilma et neil oleks juurdepääsu mitmekesisele keskkonnale, õuealale või loomulikule valgusele, ja kus on suur mürgiste gaaside kontsentratsioon; arvestades, et sellised tingimused kahjustavad loomade ja inimeste tervist ning saastavad keskkonda;
- C. arvestades, et EFSA on teinud kindlaks, et broileritibude kiiret kasvu eelistav geneetiline valik on oluline tegur, mis kahjustab nende loomade tervist ja heaolu ning põhjustab lonkamist, kardiovaskulaarset puudulikkust ja suurt suremust;
- D. arvestades, et 5 % kõigist broileritest ELis on aeglasemalt kasvavat tõugu, mida seostatakse parema elukvaliteedi ja parema tervisega; arvestades, et 40 % broilereid peetakse loomkoormusel 34–39 kg/m² ja et omakorda 26 % peetakse loomkoormusel kuni 42 kg/m², samas kui direktiivi 2007/43/EÜ kohaselt peaks loomkoormus olema

---

¹ EFSA Journal 2011; 9(7):2106.

² EFSA Journal 2011; 9(4):2105.

³ EFSA Journal 2011; 9(2):2017.

⁴ EFSA Journal 2010; 8(03):1503.

⁵ EFSA Journal 2010; 8(8):1522.

⁶ EFSA Journal 2010; 8(1):1437.

⁷ Zoonooside andmete kogumise töörühma aruanne liigi *Gallus gallus* broilerikarjade hulgas *Salmonella spp.* levimust käsitleva alusuuringu analüüsi kohta, A osa, *EFSA Journal* (2007) 98, 1–85.

⁸ Aruanne sisaldab ettepanekut koostada ühtlustatud seirekava, et käsitleda kanade (*Gallus gallus*), kalkunite ja sigade hulgas salmonella resistentsust ja broilerite hulgas *Campylobacter jejuni* ja *C. coli* resistentsust mikroobivastaste ravimite suhtes, *EFSA Journal* (2007). 96, 1–46.

⁹ EFSA Journal 2016; 14(2):4380.

¹⁰ EFSA Journal 2018;16(2):5182.

¹¹ Eurostat, statistilised andmed kõigi liikide tapaaruude kohta riigi kaupa, 2014.

¹² Germán Giner Santonja, Konstantinos Georgitzikis, Bianca Maria Scalet, Paolo Montobbio, Serge Roudier, Luis Delgado Sancho, *Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs* (Parima võimaliku tehnika (PVT) viitedokument kodulindude või sigade intensiivkasvatuse kohta), 2017.

väiksem kui 33 kg/m²;

- E. arvestades, et lihakanade direktiivis sätestatud näitajaid loomade heaolu kohta surmamise ajal ei kasutata liikmesriikides sageli piisavalt ja järjekindlalt;
- F. arvestades, et broilerite heaolu ranged loomühikupõhised meetmed, mille EFSA on kindlaks määranud¹, võivad aidata kaasa broilerite heaolu parandamisele põllumajandusettevõtetes transpordi ja surmamise ajal;
- G. arvestades, et veevannis uimastamine, kus eluskanade köidikaheldamine ja nende pea alaspidi ülesriputamine kujutavad endast tõsist ja välditavat riski loomade heaolule ja töötajate tervisele; arvestades, et praegu lubatud elektrilised parameetrid võivad põhjustada suure hulga loomade ebaõige uimastamise²;
- H. arvestades, et tulekahjud lautades on Euroopa Liidus üha enam levinud;
- I. arvestades, et suuremat heaolu võimaldavate põllumajandussüsteemide ja broileritõugude kasutamine võib parandada tulemusi loomatervise ja heaolu valdkonnas, aidates sellega kaasa antimikroobikumide kasutamise vajaduse vähenemisele, kuid säilitades samas toote kvaliteedi;
- J. arvestades, et suurest loomkoormusest³ ja kuumusest tingitud stressist⁴ tulenev halvenenud heaolu võib põhjustada hormonaalset, füsioloogilist ja immunoloogilist puudulikkust ning muuta broilerid haigustele vastuvõtlikumaks;
- K. arvestades, et loomade halvenenud heaolutingimuste, toiduohutuse ning inimeste ja loomade tervisele avalduva mõju seos põhjustab märkimisväärset muret loomade heaolu pärast;
- L. arvestades, et nagu EFSA ja ECDC⁵ on teatanud, tekitavad *Campylobacter spp.* ja *Salmonella spp.* multiresistentsete zoonootiliste tüvede esinemus broilerikasvatusevõtetes ja broilerilihas üha suuremat riski rahvatervisele;
- M. arvestades, et nagu EFSA on teatanud⁶, seostatakse eraldamise tava, mis seisneb karjast osa eemaldamises enne kasvuperioodi lõppu, et suurendada ülejäänud kanade kehamassi, 25 % suurema riskiga, et broileriliha saastub bakteriga *Campylobacter spp.*
- N. arvestades, et haudejaamad ja paljunduskari ei ole lihakanade direktiiviga hõlmatud ning seetõttu ei kontrollita nende loomade tervist ja heaolu, ehkki tingimused

¹ EFSA Journal 2012; 10(6):2767.

² Euroopa Komisjon, ülevaatearuanne Toidu- ja Veterinaarameti audititest eesmärgiga hinnata loomade surmamisaegset heaolu käsitlevaid ametlikke kontrole, mis viidi liikmesriikides läbi aastatel 2016–2015.

³ Özcan Cengiz, Bekir Hakan Köksal, Onur Tatlı, Eren Kuter, Umair Ahsan, Gülşen Güven, Ömer Sevim, Sacit F Bilgili, Ahmet Gökhan Önol, „Supplemental boric acid does not prevent the development of footpad dermatitis in broilers subjected to high stocking density“ (Lisakogus boorhapet ei takista jalapadjandi dermatiidi väljakujunemist suure loomkoormusega broileritel), *Poultry Science*, pey337, 14. august 2018.

⁴ Lara, L.J., Rostagno, M.H., Impact of Heat Stress on Poultry Production (Kuumusest tingitud stressi mõju kodulinnulina tootmisele), *Animals*, 2013, 3, 356–369.

⁵ EFSA Journal 2018;16(2):5182. [\\tradstudioproj\PPROJ_WFS\WF_VE\Unit Projects\@REs\Project 5\en-GB\EFSA Journal 2018;16\(2\):5182.](#)

⁶ EFSA Journal 2010; 8(03):1503.

haudejaamades ja paljunduskarjas mõjutavad tervist ja suremust broilerikasvatuseettevõtetes;

- O. arvestades, et Eurobaromeetri viimasest loomade heaolu käsitlevast eriuuringust nähtub, et üle 50 % Euroopa kodanikke otsib loomsete saaduste ostmisel teavet tootmismeetodi kohta ja oleks valmis loomade suurema heaolu eest rohkem maksma; arvestades, et üle 80 % Euroopa kodanikke soovib, et ELis parandataks põllumajandusloomade heaolu;
- P. arvestades, et komisjoni 28. oktoobri 2009. aasta aruande (COM (2009)0584) kohaselt suurendaks tarbijatele põllumajandusloomade kasvatamise kohta rohkema teabe pakkumine läbipaistvust ja aitaks kaasa põllumajandustavades suurema heaolu saavutamisele;
- Q. arvestades, et kodulindude turustamise kehtivates standardites lubatud kodulinnuliha märgistamise terminid on vabatahtlikud ega paku tarbijale tootmismeetodi osas täielikku läbipaistvust;
- R. arvestades, et ELi põllumajandustootjad ja valitsusvälised organisatsioonid on väljendanud muret odavalt toodetud kanaliha impordi sotsiaalse ja keskkonnamõju pärast ning Euroopa Liidus töödeldud, kuid kolmandatest riikidest, näiteks Ukrainast pärit kanaliha eksitava märgistamise pärast;
1. väljendab muret tavapäraselt broilerikasvatuses esinevate multiresistentsete zoonootiliste mõjurite, näiteks *Campylobacter spp.*, *Salmonella spp.* ja *E. coli* bakterite üha suurema esinemise pärast¹;
  2. kutsub komisjoni üles töötama välja poliitikat, millega ergutatakse broilerite alternatiivseid kasvatusüsteeme, pöörates erilist tähelepanu neile, kus kasutatakse traditsioonilisi tõuge ja/või broileritõuge, mis võimaldab suuremat heaolu;
  3. peab murettekitavaks asjaolu, et komisjoni aruandest lihakanade direktiivi mõju kohta loomade heaolule nähtus, et ülekaalus on suur loomkoormus, mis on suurem kui üldine nõue 33 kg/m², ja et kontrollitud parameetrites, sealhulgas heaolunäitajates, mida liikmesriikides ei kohaldata sageli piisavalt ja järjekindlalt, paranemist ei täheldatud;
  4. palub liikmesriikidel kehtivaid broilerite heaolu käsitlevaid eeskirju paremini rakendada ja tagada nende täitmise;
  5. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks EFSA arvamuste ning seonduvate teaduslike ja tehniliste tõendite põhjal välja broilerite ja paljunduskarja heaolu usaldusväärsed, kontrollitud näitajad, sealhulgas juhised haudejaamade parimate olemasolevate tavade kohta;
  6. kutsub komisjoni üles lõpetama järk-järgult kiiresti kasvavate kanatõugude kasvatamise äärmuslike kasvukiirustega, mis kahjustavad broilerite heaolu;
  7. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima võimalusi suurendada vabalt peetavate kodulindude osakaalu eesmärgiga anda igale loomale vähemalt korrapärane juurdepääs

---

¹ EFSA Journal 2018;16(2):5182.

päevavalgusele ja võimaldada neil käituda liigile omaselt;

8. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles lahendama laudatulekahjude probleem, edendades parimaid tavasid ja kehtestades tuleohutusnõuded, mis tagavad, et tulekahju korral pääsevad loomad laudast välja;
9. palub komisjonil kehtestada eeskirjad, mille kohaselt lõpetatakse järk-järgult broilerite köidikaheldamine ja nende pea alaspidi ülesriputamine ja elektriline veevannis uimastamine ning edendatakse nende meetodite asemel tõhusate humaansete ja sanitaarsete uimastamise meetodite kasutamist;
10. nõuab, et EFSA koostaks arvamuse võimaliku zoonootilise toimega antimikroobikumiresistentsete bakterite *Campylobacter spp.*, *Salmonella spp.* ja *E. coli* esinemuse ja riskitegurite kohta;
11. kutsub komisjoni üles koostama tegevuskava, et luua broilerite alternatiivsed ja väikesemahulised kasvatussüsteemid, mis tagavad suurema heaolu ja/või kus kasutatakse traditsioonilisi broileritõugusid, pöörates erilist tähelepanu antimikroobikumiresistentsete nakkusohlike zoonootilise toimega mõjurite levimuse ja leviku vähendamisele ja antimikroobikumide kasutamise vähendamisele, mis on inimeste tervise seisukohast oluline, kooskõlas Euroopa terviseühtsuse tegevuskavaga antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks ning veterinaarravimeid käsitlevate eeskirjadega;
12. kutsub komisjoni üles vaatama läbi kodulindude turustusnormid ja võtma tarbijate jaoks läbipaistvuse tagamiseks asjakohase tähtaja jooksul kasutusele kanaliha, lihatoodete ja valmististe kohustusliku märgistamise (nagu munade märgistussüsteemi puhul) vastavalt tootmismeetodile, päritoluriigile, loomade heaolule, tervisemõjule ja ökoloogilisele jalajäljele;
13. rõhutab, et suurenenud on kanaliha importimine riikidest, kus kehtivad madalamad keskkonna-, sotsiaalsed, toiduohutuse ja loomade heaolu standardid; kutsub komisjoni üles tagama, et imporditud kanaliha, lihatooded ja valmistised oleksid toodetud kooskõlas liidu keskkonna-, sotsiaalsete, toiduohutuse ja loomade heaolu standarditega;
14. palub, et komisjon vaataks asjakohase aja jooksul läbi nõukogu direktiivi 2007/43/EÜ, et kehtestada loomade heaolu konkreetsed näitajad, mida kohaldatakse haudejaamade suhtes ja aretusbroilerite kaitseks, määraks kindlaks kohustuslike ja kontrollitud heaolu näitajate täieliku kogumi, mille alusel jälgitakse üksikute kanade (sealhulgas paljunduskari) heaolu põllumajandusettevõttes ja surmamisel määruse (EL) nr 2017/625 artikli 21 lõike 8 punkti e ja artikli 96 punkti b kohaselt, ning võtaks vastu täiustatud keskkonna- ja loomakasvatustandardid (sealhulgas suuremat heaolu võimaldavate tõugude kasutamine, väiksem loomkoormus ilma eranditeta, kariloomade eraldamise keelustamine rohkem kui ühel juhul karja kohta, piisavalt mitmekesise keskkonna, piisava loomuliku valguse ja õrerruumi tagamine ning rangemad õhukvaliteedi näitajad);
15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.